

بسمه تعالی

"العلم نور یقذفه الله فی قلب من یشاء"

پس معارف اسلامی کارگاه روش تدریس

شماره جلسه	عنوان درسی	اهداف کلی درس
	عنوان درسی: تاریخ تحلیلی صدر اسلام : نظری رشته تحصیلی: پزشکی تمام رشته : جواد نعمتی نمیسال: سال تحصیلی: - دکتری	
	جلسه معارفه	جلسه معارفه و آشنایی دانشجویان با روش تدریس و شیوه های ارزشیابی تعریف تاریخ انواع تاریخ معیار ارزشیابی تاریخ هدف و فایده تاریخ
	کلیات و مفاهیم	آشنایی فلسفه تاریخ دیدگاه قرآن در مورد تاریخ، های الهی عوامل سقوط جوامع و حکومت ها از دیدگاه قرآن تاریخ شرق شناسی و اهداف آن
	جهان در آستانه بعثت	آشنایی اجمالی با امپراطوری ساسانی (ایران) امپراتوری روم شرقی هند و چین، جزیره العرب، از لحاظ موقعیت اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، ادیان و تأثیر آن در پیدایش و گسترش اسلام
	محیط پیدایش اسلام (شبه جزیره)	آشنایی اجمالی با مفاهیم جاهلیت و جاهلیت اعتقادی پیش از اسلام یخ کعبه و متولیان نیاکان پیامبر (ص) و چگونگی گذر پیامبر (ص) از جامعه جاهلی به جامعه ایمانی
	تاریخ پیامبر (ص) دوران پیش	آشنایی اجمالی پیامبر (ص) و ارهاصات، پیشگویی ها، و دوران کودکی و جوانی و بررسی چند شبهه (به دایه سپردن، شق صدر)
	تاریخ پیامبر (ص)	آشنایی اجمالی با دوران جوانی پیامبر (ص) و بعثت، و جریان وحی و بررسی چند شبهه و پیرایه های وحی (افسانه غرانیق)
	تاریخ پیامبر (ص)	آشنایی اجمالی با دوران دعوت، دعوت خصوصی، عشیره، عمومی و واکنش مشرکین به دعوت و علت آن (نحوه برخورد پیامبر (ص) با مخالفان؛ مشرکان و کفار، یهود، منافقان)
	تاریخ پیامبر (ص) عمومی	آشنایی اجمالی با ترفند های مشرکین برای مبارزه با پیامبر (ص) و قرآن و برخورد پیامبر (ص) با آنان
	هجرت پیامبر (ص)	آشنایی اجمالی با علل انتخاب پیامبر (ص) مدینه را بعنوان پایگاه اسلام و اقدامات رسول الله در مدینه
	جهاد های پیامبر (ص)	بررسی فلسفه جهاد پیامبر (ص)، و علل وقوع آنها، پاسخ به چند شبهه
	بررسی فلسفه تعدد زوجات نبی و حقوق زن در اسلام، دوران تثبیت حکومت اسلامی	
	اتفاقات سال دهم هجرت	آشنایی اجمالی با حجه الوداع، غدیر خم، بررسی چند شبهه و جواب به شبهات
	رحلت پیامبر (ص)	جریان جیش اسامه، قضیه مریضی پیامبر و عیادت صحابه و اتفاقات آن جلسه، رحلت پیامبر (ص)، و کیفیت تجهیز و خاک سپاری رسول الله و... بررسی جریان سقیفه بنی ساعده، معیار انتخاب خلیفه و نحوه انتخاب خلفاء
	جانشینی پیامبر (ص)	
	شورای شش نفره	بررسی جریان شورای شش نفره، قتل عثمان، انتخاب علی (ع)
	دوران زمامداری علی (ع)	بررسی دوران زمامداری علی (ع)، اقدامات آن حضرت، دشمنان علی (ع) و برخورد آن حضرت و شهادت علی (ع) و امامت امام حسن (ع)

منابع اصلی درس: . کتاب تالیفی خودم و همکاران . تاریخ تحلیلی صدر اسلام، محمد نصیری

منابع فرعی: . تاریخ اسلام، آیت الله پیشوایی . فروغ ابدیت آیت الله سبحانی . تاریخ اسلام و تاریخ خلفا، رسول جعفریان

. پایان ترم:

امضای مدرس

امضای مدیر گروه

برنامه ترمی (نیمسال اول) واحد درسی "تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران"

جلسه	سرفصل های درسی	مدرس
اول	معارف، معرفی منابع، شیوه تدریس و ارزشیابی (کلیات و مفاهیم اهمیت و ضرورت،	مدرسین گروه معارف اسلامی
دوم	(کلیات و مفاهیم) تعریف تمدن، فرهنگ،) و جغرافیایی آن های تمدن اسلامی عناصر تشکیل دهنده فرهنگ تمدن نوین اسلامی	مدرسین گروه معارف اسلامی
سوم	خاستگاه و عوامل پیدایش و رشد تمدن اسلامی نهضت شکوفایی نهادهای سیاسی، اجتماعی و علمی تمدن علل و عوامل اعتقادی، فرهنگی و اجتماعی، پیدایش و	مدرسین گروه معارف اسلامی
چهارم	تأثیر فرهنگ‌ها و تمدن‌های پیشین در پیدایش تمدن (هند و مصر)	مدرسین گروه معارف اسلامی
پنجم	نظریه های تمدن، تمدن نوین اسلامی)	مدرسین گروه معارف اسلامی
ششم	دوار تمدن اسلامی و عوامل رکود زمینه‌های ضعف تهاجم دشمنان خارجی (مغول، صلیبیان و ...)) های خودکامه و دور شدن خلافت از معیارهای اصیل های سیاسی و اجتماعی دنیاپرستی و انحطاط اخلاقی و انحراف از اسلام راستین	مدرسین گروه معارف اسلامی
هفتم	عوامل بیداری اروپا و تأثیر تمدن اسلامی بر تمدن مغرب زمین (پیدایش)	مدرسین گروه معارف اسلامی
هشتم	ظرفیت‌های موجود در جهان آسیب شناسی بهره وری موقعیت جغرافیایی و ژئوپلیتیک کشورهای منابع زیرزمینی و انسانی کشورهای مسلمان سرمایه فرهنگی و معنوی	مدرسین گروه معارف اسلامی

مدرسین گروه معارف اسلامی	انحطاط معنوی و بحرانهای درونی دنیای	اقتدار
مدرسین گروه معارف اسلامی	پزشکی در اسلام جایگاه علم طب در تقسیم بندی علوم از دیدگاه	دهم
مدرسین گروه تاریخ پزشکی	مروری بر تاریخ پزشکی و داروسازی اسلام و ایران - مکاتب تاثیرگذار در طب اسلامی - تکوین طب و داروسازی اسلامی	یازدهم
مدرسین گروه تاریخ پزشکی	دانشمندان حوزه پزشکی و داروسازی اسلام و ایران - مهم ترین آثار طبی و داروسازی جهان اسلام	دوازدهم
مدرسین گروه تاریخ پزشکی	اماکن پزشکی اسلام و ایران - دارالحکمه - دانشگاه جندیشاپور - ربع رشیدی تبریز - بیمارستان ها و درمانگاهها در اسلام	سیزدهم
مدرسین گروه تاریخ پزشکی	نوآوری های پزشکی در اسلام و ایران - درمان بیماریها در طب اسلامی ایرانی - اختراعات وسایل و تجهیزات طبی دانشمندان اسلامی ایرانی	چهاردهم
مدرسین گروه تاریخ پزشکی	مسائل جدید در حوزه طب و سلامت	پانزدهم
مدرسین گروه تاریخ پزشکی	بین رشتگی در حوزه معارف اسلامی و علوم سلامت	شانزدهم

گروه معارف اسلامی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

منابع پیشنهادی مدرس گروه معارف اسلامی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

- درون مایه های تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، جمعی از نویسندگان گروه معارف اسلامی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، چاپ سوم.

- فرهنگ و تمدن اسلامی، علی اکبر ولایتی، دفتر نشر معارف .
- تمدن اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) (مجموعه مقالات)، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) .
- دانش مسلمین، محمدرضا حکیمی .
- تاریخ تمدن اسلامی، میان محمد شریف، ترجمه خلیل خلیلیان .
- خدمات متقابل اسلام و ایران، مرتضی مطهری .
- علم و تمدن اسلامی در اسلام، سیدحسین نصر، ترجمه احمد آرام، تهران، نشر اندیشه .
- تاریخ و فرهنگ و تمدن اسلامی، زین العابدین قربانی .
- مسلمانان در بستر تاریخ، یعقوب جعفری .

منابع تکمیلی :

- 1- هفت قرن فراز و نشیب تمدن اسلامی در اسپانیا، ایگناسیو اولاگوئه، ترجمه ناصر موفقیان .
- 2- تاریخ تمدن غرب و تمدن آن در شرق، کرین برینتون و دیگران، ترجمه پرویز داریوش .
- 3- نقش پیامبران در تمدن انسان، فخرالدین حجازی .
- 4- تاریخ تمدن (مشرق زمین گاهواره تمدن)، ویل دورانت، ترجمه احمد آرام، ج ۱ .
- 5- ریشه های ضعف و عقب افتادگی مسلمین، سمیع عاطف الزین، ترجمه محمود رجبی و محمدتقی کمالی نیا
- 6- تاریخ دانشگاههای بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه، ترجمه نورالله کسائی .
- 7- تاریخ و فرهنگ، مجتبی مینوی .
- 8- تاریخ علوم اسلامی، جلال الدین همایی .

- 9- تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران، از اسلام تا صفویه، احمد تاجبخش، انتشارات نوید شیراز .
- 10- تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران، علی محمدالماسی .
- 11- منابع فرهنگ اسلامی، میان محمدشریف، ترجمه خلیل خلیلیان .
- 12- مقدمه ابن خلدون، عبدالرحمن ابن خلدون، ترجمه محمدپروین گنابادی، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب .
- 13- میراث اسلام یا آنچه مغرب زمین به ملل اسلامی مدیون است، سیزده تن از مستشرقین و استادان دانشگاههای انگلستان، ترجمه مصطفی علم، تهران، کتابفروشی مهر .
- 14- دین و دولت در اندیشه اسلامی، محمد سروش .
- 15- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، دکتر صادق آئینه وند .
- 16- اسلام و تمدن اسلامی، آندره هیکل، ترجمه حسن فروغی .
- 17- نقش فرهنگ و تمدن اسلامی در بیداری غرب، ذکراالله محمدی .
- 18- تاریخ و تمدن، علی شریعتی .
- 19- ریشه‌های ضعف و عقب افتادگی مسلمین، سمیع عاطف الزین، ترجمه محمود رجبی و دیگران .
- 20- سیر حکمت در اروپا، محمدعلی فروغی .
- 21- علل پیشرفت اسلام و انحطاط مسلمین، زین العابدین قربانی .
- 22- مجموعه مقالات فرهنگ و تمدن اسلامی، تدوین محمد نصیری، انتشارات معارف .
- 23- مدارس نظامینه و تاثیرات علمی و اجتماعی آن، نورالله کسائی .
- 24- فرهنگ اسلام در اروپا، زیگرید هونکه، ترجمه مرتضی رجایی .

منابع مطالعاتی بیشتر برای تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران

نام کتاب: درون مایه های تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، جمعی از نویسندگان دانشگاه علوم پزشکی تبریز (حجت الاسلام والمسلمین دکتر خدایاری، حجت الاسلام والمسلمین دکتر علیانسنب، حجت الاسلام والمسلمین دکتر نعمتی، حجت الاسلام والمسلمین دکتر صفایی، انتشارات مائده، ۱۳۹۶ تبریز چاپ سوم. یک جلدی

نام کتاب: آشنایی با تاریخ تمدن اسلامی، بینش، عبد الحسین ناشر: اداره عقیدتی سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه. ۱ جلدی

نام کتاب: اندیشه های اسلام در بستر تاریخ (جمعی از نویسندگان) زبان: فارسی تعداد جلد: ۱.

نام کتاب: اندیشه های اسلامی در بستر تاریخ (ابراهیم زاده، عبد الله) زبان: فارسی تعداد جلد: ۱.

نام کتاب: ایران در زمان شاه صفی و شاه عباس دوم نویسنده: واله اصفهانی، محمد یوسف تاریخ وفات مؤلف: قرن ۱۱ قزبان: فارسی تعداد جلد: ۱.

نام کتاب: باستان شناسی و جغرافیای تاریخی قصص قرآن نویسنده: بی آزار شیرازی، عبد الکریم، معاصر، ۱ جلد.

نام کتاب: تاریخ ایران از زمان باستان تا امروز نویسنده: گرانوسکی، ادوین آردوویچ زبان: فارسی تعداد جلد: ۱ ناشر: پویش، تهران سال چاپ: ۱۳۵۹، نوبت چاپ: اول.

نام کتاب: تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی نویسنده: اشپولر، برتولد تاریخ وفات مؤلف: ۱۹۹۰ م زبان: فارسی

تعداد جلد: ۲.

نام کتاب: تاریخ ایران: دوره صفویان نویسنده: دانشگاه کمبریج زبان: فارسی تعداد جلد: ۱، ناشر: جامی.

نام کتاب: تاریخ ایرانیان و عربها در زمان ساسانیان نویسنده: نولدکه، تئودور زبان: فارسی تعداد جلد: ۱ ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی مکان چاپ: تهران سال چاپ: ۱۳۷۸ نوبت چاپ: دوم.

نام کتاب: روضه الصفویه: تاریخ دوره صفویه نویسنده: جنابدی، میرزا بیگ بن حسن تاریخ وفات مؤلف: قرن ۱۱ قزبان: فارسی تعداد جلد: ۱ ناشر: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، تهران سال چاپ: ۱۳۷۸ نوبت چاپ: اول.

نام کتاب: زندگی فرهنگی و اندیشه سیاسی شیعیان از سقوط بغداد تا ظهور صفویه ۶۵۶-۹۰۷ ق نویسنده: الویری (خندان)، محسن تعداد جلد: ۱ ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام، تهران سال چاپ: ۱۳۸۴ چاپ: اول.

نام کتاب: سازمان و کالت و نقش آن در عصر ائمه علیهم السلام نویسنده: جباری، محمد رضا تاریخ وفات مؤلف: معاصر زبان: فارسی تعداد جلد: ۲ ناشر: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، سال چاپ: ۱۳۸۲. نوبت چاپ: اول.

نام کتاب: سیمای یهود در قرآن نویسنده: حاجی صادقی، عبدالله تعداد جلد: ۱ ناشر: زمزم هدایت، قم ۱۳۸ چاپ: اول.

نام کتاب: صفویه در عرصه دین، فرهنگ و سیاست نویسنده: جعفریان، رسول، تعداد جلد: ۳ ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه مکان چاپ: قم سال چاپ: ۱۳۷۹ نوبت چاپ: اول.

نام کتاب: علل پیشرفت و انحطاط مسلمین نویسنده: جمعی از نویسندگان محقق / مصحح: ایبیری، ابراهیم تعداد جلد: ۱ ناشر: مرکز تحقیقات اسلامی سپاه مکان چاپ: قم نوبت چاپ: اول.

نام کتاب: نگاهی نو به جنگهای صلیبی نویسنده: بینش، عبدالحسین تعداد جلد: ۱ ناشر: زمزم هدایت مکان چاپ: قم سال چاپ: ۱۳۸۶ نوبت چاپ: اول.

با تشکر و سپاس

جواد نعمتی

۱۳۹۸/۰۵/۱۲

موضوعات برای تحقیق دانشجویان

درس فرهنگ و تمدن اسلام و ایران

قابل توجه دانشجویان و دانش پژوهان عزیز هر یک از موضوع ها می تواند به ریز موضوع های مختلف تقسیم گردد و به صورت دقیق و موردی (مساله محور) با ایده پردازی دقیق می تواند مورد پژوهش واقع شود.

یا اگر در یکی از سرفصل ها این واحد درسی مساله ای که تازگی و نیاز به پژوهش دارد و نوعی نیاز جامعه است می توانید پیشنهاد دهید. یا موضوعاتی که کاربردی و عملیاتی باشند می توانید پیشنهاد و پژوهش نمایید.

- جایگاه علم و دانش در اسلام و نقش آن در فرهنگ و تمدن (با ذکر مصادیق قرآنی و روایی و تاریخی).

- عوامل سقوط تمدن ها از منظر اسلام.

- نقش پیامبر(ص) در پی ریزی تمدن اسلامی.
- تاثیرپذیری تمدن اسلامی از تمدن های دیگر.
- چالش های پیش روی تمدن اسلامی . (بحران های غرب و تاثیر پذیری کشورهای اسلامی از آن)
- تاثیرگذاری تمدن اسلامی بر تمدن های دیگر.
- رابطه علم و دین در تمدن اسلامی.
- امتیاز تمدن اسلامی نسبت به تمدن های دیگر.
- دیدگاه غیر مسلمانان درباره ی رشد و شکوفایی در تمدن اسلامی.
- علل و عوامل تلاش غرب برای شناخت جهان اسلام.
- علل و عوامل گسترش تشیع در عهد صفوی در ایران.
- علل و عوامل شکوفایی و انحطاط تمدن ها از نظر قرآن.
- نقش ائمه در شکل گیری و شکوفایی تمدن اسلامی.
- تاثیر پزشکان در دینداری و معنویت گرایی جامعه.
- . اتانازی در فرهنگ اسلامی.
- . رابطه بین مریض و درمانگر در فرهنگ اسلام.
- . تاثیر دینداری در نوآوری های پزشکان اسلامی.
- . آموزه های اسلامی و نقش آن در پیشرفت پزشکی.
- . پزشکان تاثیرگذارمسلمان در علم پزشکی و نوآوری های آنان (قرن سوم) تا قرن هشتم هر گروه یک قرن را تحقیق کنند.
- . اخلاق بیمار و همراهان در مواجهه با بیماری از منظر اسلام
- . بررسی تطبیقی افسردگی در بین افراد با پابندی به فرامین دینی و افراد غیر پابند به فرامین دینی در سن بین در شهر تبریز
- . بررسی تطبیقی افسردگی در بین افراد با پابندی به فرامین دینی و افراد غیر پابند به فرامین دینی در سن بین در شهر تبریز
- . بررسی تطبیقی افسردگی در بین افراد با پابندی به فرامین دینی و افراد غیر پابند به فرامین دینی در سن بین در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز
- . بررسی میزان تاثیر گذاری پابندی به فرامین دینی در موفقیت های زندگی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز (مطالعه موردی از سال (